

Utrikesutskottets betänkande

1976/77:16

med anledning av propositionen 1976/77:100 i vad avser vissa anslag m. m. för budgetåret 1977/78 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

I betänkandet behandlas regeringens framställning i budgetpropositionen 1976/77:100, bilaga 6 (utrikesdepartementet), avseende anslagsbehov m. m. under littera A, B, D och E på driftbudgeten samt under II och IV (utom Biståndsförvaltningens lånefond) på kapitalbudgeten jämte i anslutning därtill väckta motioner.

Utskottet kommer senare att avge betänkande rörande förslag om anslag m. m. i samma proposition under littera C (Internationellt utvecklingssamarbete) på driftbudgeten och anslaget IV.2 (Biståndsförvaltningens lånefond) på kapitalbudgeten samt de motioner som väckts i samband därmed.

Utrikesdepartementet m. m.

1. Utrikesförvaltningen

I förevarande avsnitt (punkten A 1) har regeringen, i enlighet med det önskemål härom som i fjol uttalades från riksdagens sida (UU 1975/76:12, rskr 242), lämnat en redogörelse för de förändringar på främst de personaladministrativa och personalsociala områdena som blivit följden av riksdagens beslut med anledning av propositionen 1975/76:96 om viss ändrad organisation för utrikesdepartementet m. m.

Utskottet har med tillfredsställelse bl. a. uppmärksammat att regeringen godkänt ett avtal om årliga hemresor från alla stationeringsorter för tjänstemän med familjer samt ett ökat antal barnresor. Likaså har noterats att åtgärder vidtagits i syfte att undanröja olikheter i socialförsäkringshänseende som förut rått mellan utomlands stationerad och i Sverige tjänstgörande personal. En lösning av dessa frågor var, som utskottet påpekade förra året i angivna betänkande, angelägen av rättviseskäl.

Av propositionen framgår vidare bl. a. att en kraftig förstärkning av departementets personalutbildningsprogram är under genomförande. Utskottet har under hand erfarit att departementet för sin utbildningsverksamhet tidigare varit nödsakat att i avsevärd utsträckning ta i anspråk medel från avkastningen av två donationsfonder vilka instiftats för allmänna personalvårdande ändamål. Sålunda har under budgetåret 1975/76 tagits i anspråk ca 290 000 kr. av sådana donationsmedel för utbildningsändamål. Till följd av den budgetförstärkning för utbildningsverksamheten som nu beräknats reduceras beroendet av fondmedel betydligt.

Utskottet, som inte har någon erinran mot medelsberäkningen under förrevarande punkt, tillstyrker regeringens förslag och hemställer att riksdagen till *Utrikesförvaltningen* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 280 050 000 kr.

2. Utlandstjänstemännens representation m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkterna A 2–A 10) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Utlandstjänstemännens representation* ett reservationsanslag av 5 650 000 kr.,
2. till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* ett reservationsanslag av 8 220 000 kr.,
3. till *Kursdifferenser* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. till *Ersättning åt olönade konsuler* ett förslagsanslag av 3 058 000 kr.,
5. till *Särskilda förhandlingar med annan stat eller inom internationell organisation* ett förslagsanslag av 13 500 000 kr.,
6. till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* ett förslagsanslag av 250 000 kr.,
7. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 200 000 kr.,
8. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 380 000 kr.,
9. till *Kostnader för officiella besök m. m.* ett förslagsanslag av 1 700 000 kr.

Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

3. Förenta Nationerna m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkterna B 1–B 4) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Förenta Nationerna* ett förslagsanslag av 26 500 000 kr.,
2. till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* ett förslagsanslag av 10 500 000 kr.,
3. till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* ett förslagsanslag av 5 115 000 kr.,
4. till *Europarådet* ett förslagsanslag av 6 500 000 kr.

4. Övriga internationella organisationer m. m.

Regeringen har (vid punkten B 5) föreslagit riksdagen att till Övriga internationella organisationer m. m. anvisa ett förslagsanslag av 590 000 kr.

Liksom hittills avser anslaget i fråga bl. a. bidrag till permanenta skiljedomstolens internationella byrå i Haag, det internationella institutet för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg och Haag-akademien för interna-

tionell rätt samt vissa kostnader för europeiskt tekniskt-vetenskapligt samarbete (COST). Från nästa budgetår föreslås även Sveriges bidrag till den internationella juristkommissionen i Genève bestridas från förevarande anslag.

Utöver dessa regelbundet återkommande bidrag till vissa internationella institut m. m. har i årets budgetproposition under samma anslag beräknats en ny anslagspost om 0,5 milj. kr. för stöd dels till olika internationella icke-statliga organisationer som bedriver verksamhet i anslutning till FN-möten, dels till olika internationella forsknings- och studiegrupper som under medverkan av forskare, politiker och inflytelserika företrädare för olika ämnesområden organiserar konferenser och symposier m. m. i aktuella frågor.

Utskottet har erfäratt att ett av syftemålen med det föreslagna stödet till internationella icke-statliga organisationer eller folkrörelser bl. a. är att stärka utvecklingsländernas deltagande i FN-konferenser eller i parallellaktiviteter till sådana. Den föreslagna möjligheten att stödja internationella forsknings- och studiegrupper tar främst sikte på säkerhetspolitiska frågor i vidaste bemärkelse, såsom nedrustnings- och miljöfrågor, resursfrågor, befolkningsfrågor, den nya ekonomiska världsordningen och dess konsekvenser m. m.

Som framhålls i propositionen bör bidragen avse verksamhet av klart avgränsad karaktär, såsom deltagande i vissa möten eller genomförande av vissa studieprojekt och konferenser av intresse för Sverige.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag härom och utgår från att dispositionen av de nytillkommande medlen för stöd till internationella forsknings- och studiegrupper sker på ett sådant sätt att genom samråd dubbleringar undviks med exempelvis SIDA:s eller u-landsforskningsberedningens (SAREC) stöd till likartade ändamål. Likaså utgår utskottet från att fördelningen av medel till verksamhet med anknytning till nedrustningsproblematiken sker i samråd med nedrustningsdelegationen.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Övriga internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 590 000 kr.

Information om Sverige i utlandet m. m.

5. Svenska institutet

Regeringen har (vid punkten D 1) föreslagit riksdagen att till Svenska institutet anvisa ett reservationsanslag av 18 279 000 kr.

I anslutning till sina ställningstaganden till motsvarande anslag för innevarande budgetår uttalade sig riksdagen förra året (UU 1975/76:8, rskr 164) för en översyn av den samlade svenska kultur- och informationsverksamheten utomlands och av Svenska institutets specifika roll därinom. Behovet av en dylik översyn vitsordades sedermera även av dåvarande chefen för utbildningsdepartementet i propositionen 1975/76:135 om den statliga

kulturpolitiken 3. I budgetpropositionen förutskickas mot angivna bakgrund att en utredning härom skall komma till stånd.

Direktiv för utredningen i fråga har sedermera fastställts av regeringen den 17 februari i år efter samråd mellan utrikes- och utbildningsdepartementen. I dess uppgifter ingår bl. a. att särskilt beakta Svenska institutets ställning och att lägga fram förslag om ansvarsfördelningen mellan olika organ som är verksamma inom kultur- och informationsutbytet med utlandet.

I utredningsdirektiven erinras om att Sverige i slutdokumentet från den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK) bl. a. har åtagit sig att verka för ett vidgat kultur- och informationsutbyte över gränserna, något som aktualiserar behovet av en geografisk breddning av dessa utlandskontakter. Det traditionellt intensiva utbytet med Norden, Västeuropa och Nordamerika bör sålunda kompletteras med ökade kontakter inte endast med länderna i Östeuropa utan också med u-länderna och våra invandrades hemländer. Också en innehållsmässig förnyelse av informationsverksamheten förebådas i direktiven, enligt vilka större uppmärksamhet bör ägnas åt viktiga samhällspolitiska frågor, såsom debatten om nya inslag på arbetslivets och utbildningens områden, resurshushållning, miljöproblem, energiförsörjning etc.

Utskottet välkomnar utredningen och den inriktning som getts åt den samma.

Utskottet, som inte har någon erinran mot budgetpropositionens medelsberäkning för Svenska institutet under nästkommande budgetår, hemställer att riksdagen till *Svenska institutet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 18 279 000 kr.

6. Sveriges Radios programverksamhet för utlandet

Regeringen har (punkten D 2) föreslagit riksdagen att till Sveriges Radios programverksamhet för utlandet anvisa ett anslag av 18 330 000 kr.

Enligt propositionen har det tidigare aviserade arbetet att sammanväga och utvärdera resultatet av genomförda lyssnarundersökningar avseende Sveriges Radios utlandssändningar numera slutförts.

Utskottet, som senast för något år sedan (UU 1975/76:8) underströk behovet av ökad kunskap om utlandsprogrammets lyssnarunderlag, har via utrikesdepartementet fått del av visst material angående sådana lyssnarundersökningar. Detta har kompletterats av företrädare för utlandsprogrammet vid muntlig föredragning inför utskottet. Därav har framgått att lyssnarundersökningarna, som av naturliga skäl erbjuder stora svårigheter att genomföra och är kostnadskrävande, inte kan anses slutförda i och med det material som hittills sammanställts utan torde få bedrivas även fortsättningsvis jämsides med den ordinarie verksamheten. Utskottet har vidare erfarit att den nyligen tillsatta utredningen om kultur- och informations-

verksamheten utomlands, som omtalats ovan vid behandlingen av anslaget D 1 avseende Svenska institutet, även kommer att uppmärksamma Sveriges Radios utlandsprogram och dess betydelse för den allmänna utlandsinformationen.

Utskottet, som utgår från att det hålls underrättat om nytt faktamaterial som framkommer rörande utlandsradions effekt och roll inom utlandsinformationen, har ingen erinran mot budgetpropositionens medelsberäkning för förevarande anslag och hemställer

att riksdagen till *Sveriges Radios programverksamhet för utlandet* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 18 330 000 kr.

7. Övrig information om Sverige i utlandet m. m.

Regeringen har (punkten D 3) föreslagit riksdagen att till Övrig information om Sverige i utlandet m. m. anvisa ett reservationsanslag av 6 667 000 kr.

Utskottet, som uppmärksammat att de ändamål som tillgodoses med förevarande anslag också omfattas av den utredning om den svenska kultur- och informationsverksamheten utomlands som relaterats ovan vid behandlingen av anslaget till Svenska institutet, har ingen erinran mot budgetpropositionens medelsberäkning och hemställer

att riksdagen till *Övrig information om Sverige i utlandet m. m.* anvisar ett reservationsanslag av 6 667 000 kr.

Diverse

8. Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (vid punkterna E 1–E 2) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1977/78 anvisar

1. till *Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.* ett förslagsanslag av 500 000 kr.,
2. till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* ett reservationsanslag av 40 000 kr.

9. Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

Regeringen har (punkten E 3) föreslagit riksdagen att till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 3 122 000 kr.

Under detta anslag beräknas statsbidrag till bl. a. Utrikespolitiska institutet, Svenska FN-förbundet, Svenska UNICEF-kommittén, Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Svenska sektionen av Amnesty International.

Motion

I motionen 1976/77:1061 av herr Svensson i Kungälv m. fl. (s) föreslås

1. att riksdagen beslutar att Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet beviljas 50 000 kr. vardera samt Svenska världsfredsmissionen 25 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att i övrigt ge regeringen till känna vad som i motionen anförts.

Motionärerna erinrar om att utskottet för ett år sedan vid behandlingen av motsvarande anslag hemställde om en samlad översyn av arbetsfördelningen mellan och bidragsgivningen till de olika organisationer som verkar på det utrikespolitiska informationsområdet. Då denna översyn ännu inte synes ha inletts, bör den enligt motionen nu komma till stånd utan ytterligare dröjsmål, varvid det även förtjänar övervägas om inte bidragen till fredsorganisationerna med fördel kunde lämnas till samarbetsorganet Sveriges fredsråd för att av detta fördelas bland organisationerna.

Utskottet

Som även konstateras i motionen 1061, framhöll utskottet vid sin behandling av motsvarande anslag för innevarande budgetår (UU 1975/76:8) önskvärdheten av en samlad översyn av arbetsfördelningen mellan och bidragsgivningen till de olika organisationer som verkar på det utrikespolitiska informationsområdet och som uppbär statsbidrag för sin verksamhet. Påpekandet om önskvärdheten av en överprövning var närmast föranlett av ett flertal motionsyrkanden om ökade bidrag till olika frivilligorganisationer som är verksamma på detta område och mellan vilka arbetsfördelningen i åtskilliga hänseenden framstår som oklar.

Utskottet har under hand erfarit att visst förarbete för en sådan översyn gjorts av en arbetsgrupp inom utrikesdepartementet, som även haft till uppgift att se över formerna för ökade insatser från UD:s egen sida på detta område, något som förutskickades i fjolårets proposition (1976/77:96) om viss ändrad organisation av utrikesdepartementet m. m. Enligt vad som framgår av årets budgetproposition (vid punkten D 3), pågår förberedelser för utökad informationsservice från departementets sida om svensk utrikespolitik och internationella förhållanden gentemot riksdagen, myndigheter och organisationer samt allmänheten. Som en följd härav har bl. a. en ny skriftserie börjat utges. Likaså har seminarie- och föredragsverksamheten i UD:s regi utökats.

Den av utskottet och riksdagen efterlysta översynen av bidragsgivningen till de organisationer som helt eller delvis fungerar som förmedlare av utrikespolitisk information m. m. till allmänheten torde, enligt vad utskottet under hand erfarit, vara nära förestående och komma att anförtras en särskild utredningsman. Syftet med översynen är att kartlägga inriktning, omfattning

och spridningseffekt av den informationsverksamhet som främst frivilligorganisationerna bedriver.

Genom översynen bör både regering och riksdag få möjlighet att lättare bedöma olika bidragsmottagares roll inom det samlade informationsarbetet. Utskottet förutsätter att utredningen snarast kommer till stånd och sker i nära samverkan med berörda organisationer.

I avvaktan på att nämnda kartläggning genomförs avstyrks bidragsyrkandet i motionen 1061 och tillstyrks budgetpropositionens förslag om anslagsram och bidragsfördelning. Motionens yrkande rörande översynen torde få anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet hemställer sålunda

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 och med avslag på motionen 1976/77:1061, såvitt avser bidrag till vissa fredsrelser, till *Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 3 122 000 kr.,
2. att riksdagen anser motionen 1976/77:1061, såvitt avser översyn av den utrikespolitiska informationsverksamheten, besvarad med vad utskottet anfört.

10. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)

Regeringen har (punkten E 4) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 5 397 000 kr.

Motion

I motionen 1976/77:1055 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (E 4, utrikesdepartementet) anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 160 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 5 557 000 kr.,

2. att riksdagen till 1977/78 års riksmöte hemställer hos regeringen om förslag om en väsentlig förstärkning av SIPRI:s resurser för forskning och upplysning om nedrustningsfrågorna.

I motionen framhålls bl. a. att efterfrågan internationellt på det material som SIPRI publicerar ökar inför den av FN hösten 1976 beslutade extra generalförsamlingen om nedrustning sommaren 1978. Dessutom har en rad nya förhandlingsfora för nedrustningsfrågor tillkommit som kräver uppmärksamhet. Motionärerna pekar vidare på de inskränkningar i sin verksamhet som SIPRI på senare år nödgats vidta till följd av anslagsknappheten.

Utskottet

Den anslagshöjning om 160 000 kr. som begärs i motionen 1055 motsvarar i stort sett den reduktion i förhållande till petita som SIPRI – i likhet med

flertalet andra anslagsäskande institutioner – fått vidkännas i årets budgetbehandling. Sedd mot bakgrunden av det årsbidrag som fredsforskningsinstitutet självt begärt stannar anslagsprutningen dock vid ca 3,6 %, medan den av regeringen begärda ökningen i förhållande till innevarande budgetår uppgår till ca 11,3 %.

Utskottet är väl medvetet om den utomordentligt stora prestige och tilltro som SIPRI och dess undersökningar tillvunnit sig världen över och att de i hög grad återopas och utnyttjas vid de internationella nedrustningsförhandlingarna och annorstädes. Genom sin uppbyggnad, med såväl styrelse som forskare rekryterade från öst och väst och tredje världen, och sitt funktionssätt har SIPRI erövrat en tämligen unik ställning. Det är av stor vikt att dess uppgift som opartiskt forsknings- och informationsorgan på fredsforsknings- och nedrustningsområdet vidmakthålls.

Enligt vad utskottet erfarit är de ekonomiska svårigheter som SIPRI på senare tid dragits med i hög grad betingade av starkt stegrade tryckningskostnader för institutets publikationer. Genom nya tryckningsarrangemang synes emellertid just detta problem åtminstone delvis ha lösts. Ett önskemål att kunna flytta till mera ändamålsenliga lokaler liksom en justerad beräkning av arbetsgivaravgifter torde komma att föranleda framställningar om extra medelstilldelningar på tilläggsbudget. Utskottet har anledning tro att dessa akuta problem på vederbörligt sätt uppmärksammas av regeringen och att SIPRI:s huvudfunktioner på forsknings- och informationsområdet också på längre sikt blir tryggade.

Samtidigt har utskottet uppmärksammat att FN:s roll på nedrustningsområdet, speciellt i vad avser utredningar och information, på sistone avsevärt förstärkts och att detta skett icke minst på svensk tillskyndan. Sålunda har den del av FN-sekretariatet som ägnar sig åt nedrustningsfrågor i början av detta år ombildats till ett nedrustningscentrum med en biträdande generalsekreterare som chef. Denne är en förutvarande svensk forskare vid SIPRI. FN:s nya nedrustningscentrum, som har en årsbudget på omkring 10 milj. kr., avses i likhet med SIPRI utge en årsbok om nedrustningsfrågorna och vidare utkomma med en informationsbulletin ett antal gånger om året. Resursförstärkningen torde även göra det möjligt för FN att på ett effektivare sätt förbereda den särskilda generalförsamlingssession om nedrustning som skall äga rum i maj-juni nästa år.

Tillkomsten av FN:s nedrustningscentrum innebär förvisso inte att SIPRI:s unika roll som opartiskt forsknings- och informationsorgan förminskas men kan möjligen leda till att SIPRI avlastas någon del av den viktiga och växande informationsbördan på detta område.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet anslagsyrkandet i motionen 1055, medan yrkandet i samma motion om framtida förstärkningar av SIPRI:s resurser för forskning och upplysning torde få anses besvarat med vad utskottet anfört.

Utskottet hemställer sålunda

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 och med avslag på motionen 1976/77:1055, såvitt avser medelsanvisning, till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 5 397 000 kr.,
2. att riksdagen anser motionen 1976/77:1055, såvitt avser framtida förstärkning av SIPRI:s resurser, besvarad med vad utskottet anfört.

11. Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll m. m.

Regeringen har (punkten E 5) föreslagit riksdagen att till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 4 196 000 kr.

Av det beräknade anslaget avser huvuddelen, ca 3,6 milj. kr., detek-tionsseismologisk forskning och internationellt datautbyte samt övervakning av utländska kärnladdningsprov liksom även radiakövervakning i samband med dylika prov. Återstoden, drygt 0,5 milj. kr., har beräknats för teknisk-vetenskapliga utredningar avseende s. k. A-, B- och C-krigföring samt satellitspaning. Hela denna verksamhet bedrivs inom försvarets forskningsanstalt (FOA) för utrikesdepartementets räkning och tjänar som underlag för det svenska agerandet vid nedrustningsförhandlingar.

Motioner

Utskottet har i detta sammanhang behandlat

dels motionen 1976/77:672 av herr Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening uttalar att den internationella kapprustningen med alla medel måste hejdas,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder och initiativ i FN och andra internationella organ för att stoppa kapprustningen, särskilt på kärnvapenområdet,

dels motionen 1976/77:1056 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll (E 5, utrikesdepartementet) anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 260 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 456 000 kr. i enlighet med vad som anförs i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en sådan långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens utredningsresurser att Sverige även i fortsättningen kan spela en framträdande roll vid de internationella förhandlingarna,

dels motionen 1976/77:1060 av herr Svensson i Kungälv m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att hemställa hos regeringen om utredning och

förslag i syfte att förstärka folkrörelsernas kontakter med de ansvariga för de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en förstärkning av de administrativa resurserna för beredningen av de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av vidgade möjligheter för de ansvariga för de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna att lägga ut forskningsuppdrag hos fria forskare.

I motionen 1056 framhålls bl. a. att de forskare som varit knutna till nedrustningsdelegationen på senare år tvingats arbeta på ad hoc-basis för att nödtorftigt klara den svällande mängden löpande ärenden, något som begränsat möjligheterna att ta seriösa initiativ i substansfrågor.

I motionen 1060 antyds att en lämplig form för förstärkta folkrörelsekontakter med nedrustningsarbetet kunde vara skapandet av ett nedrustningsråd, med uppgift att utgöra en referensgrupp åt den svenska nedrustningsdelegationen och med sekretariat förlagt till utrikesdepartementet.

Utskottet

Både i motionen 1056 och i motionen 1060 påyrkas förstärkningar av den svenska *nedrustningsdelegationens utredningsresurser*. I den senare motionen talas även om behovet av en förstärkning av de *administrativa resurserna* för beredningen av de svenska insatserna i nedrustningsarbetet.

Ansvaret för nedrustningsfrågornas beredning under utrikesministern åvilar f. n. i första hand en statssekreterare i utrikesdepartementet samt ett antal tjänstemän med placering vid femte enheten inom departementets politiska avdelning.

Samma statssekreterare är ordförande i en rådgivande nedrustningsdelegation om elva ledamöter, bland vilka ingår fem företrädare för riksdagens fyra största partier liksom vissa chefstjänstemän i utrikes- och försvarsdepartementen. Till denna delegation är vidare som sakkunniga knutna ytterligare ett antal tjänstemän från utrikes-, försvars- och industridepartementen, militär expertis samt forskare. Bland de sakkunniga ingår en chefstjänsteman i UD, vilkens huvuduppgift är att hålla kontakt med svenska folkrörelser och organisationer samt med internationella icke-statliga organisationer, vilka intresserar sig för bl. a. nedrustningsfrågorna. Nedrustningsdelegationen, vars arbete förut bedrivits i annan och mera informell ordning, omvandlades i maj 1976 till ett permanent organ och fick ställning som statlig kommitté. Beslutet härom motiverades med att Sveriges deltagande i den internationella nedrustningsdiskussionen utgör en central del av den svenska utrikespolitiken och att kraven på en noggrann och snabb beredning av svenska ställningstaganden på detta område under årens lopp

ständigt ökat. Delegationens uppgift är att fortlöpande följa utvecklingen på detta område och att utarbeta förslag till Sveriges agerande i olika aktuella nedrustningsfrågor. Delegationens närmare arbetsformer anpassas till den internationella förhandlingssituationens växlande krav. Förutom vid de beredningssamråd som äger rum i Sverige medverkar nedrustningsdelegationens ledamöter och experter i olika utsträckning även vid de internationella förhandlingar på detta område där Sverige deltar, framför allt inom FN:s nedrustningskommitté (Conference of the Committee on Disarmament, CCD) vars arbete inleddes år 1962 och försiggår i Genève.

Ordföranden i nedrustningsdelegationen är tillika ordförande i den svenska förhandlingsdelegationen vid CCD. I Genève finns dessutom en fast representation för nedrustningsfrågornas bevakning. Denna står på platsen under ledning av en ambassadör, som biträds av en tjänsteman. Vid Sveriges FN-representation i New York ägnar en tjänsteman ungefär hälften av sin arbetstid åt nedrustningsärenden.

För sin beredning av nedrustningsfrågorna och för ett pådrivande och konstruktivt agerande vid de internationella förhandlingarna är nedrustningsdelegationen och utrikesdepartementet beroende ej blott av den sakkunskap som finns företrädd inom deras egen krets utan även av högkvalificerade utredningar och forskningsresultat från utomstående expertis. Det kan gälla militärtekniska frågor inom områden som kärnvapen, biologisk och kemisk krigsföring, satellitspaning, seismologisk övervakning av kärnladdningsprov och utsläpp av radioaktivitet i samband därmed, jämförande studier av militärbudgetar, utredningar i samhällsvetenskapliga frågor med anknytning till nedrustningsproblematiken m. m.

För sådana särskilda forsknings- och utredningsuppgifter, vilka tjänar som underlag för berednings- och förhandlingsarbetet, har nedrustningsdelegationen tillgång dels till de teknisk-vetenskapliga utredningar m. m. som på dess uppdrag utförs av försvarets forskningsanstalt (FOA) och som förevarande anslag (E 5) avser, dels till utredningar på andra och företrädesvis samhällsvetenskapliga områden som bekostas med högst hälften av det reservationsanslag om 200 000 kr. för Kommittéer m. m. (A 8) som redovisats ovan under punkten 2.

Härtill kommer att nedrustningsdelegationen givetvis kan dra nytta av de utredningar och forskningsresultat som publiceras av Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (jfr ovan under punkten 10) och andra svenska eller internationella institutioner med motsvarande inriktning. I sistnämnda fall rör det sig dock om allmänt tillgängligt forsknings- och utredningsmaterial vars framställning på intet sätt påverkas av nedrustningsdelegationens speciella behov.

I motionen 1056 föreslås en höjning med 260 000 kr. av det av regeringen för nästa budgetår beräknade beloppet för förevarande anslag som avser forskning och utredningar genom FOA:s försorg för UD:s räkning. Närmast åsyftas därmed den del av FOA-verksamheten som gäller de teknisk-ve-

tenskapliga utredningarna för nedrustningsdelegationens behov.

Den av motionärerna begärda anslagshöjningen motsvarar i stort sett den reduktion av anslagsäskandet för detta ändamål som bedömts nödvändig i budgetbehandlingen. Utskottet konstaterar att det belopp som står till förfogande under innevarande budgetår för teknisk-vetenskapliga FOA-utredningar uppgår till 345 000 kr. och att för nästa budgetår en höjning med 193 000 kr. beräknats härför, dvs. en ökning med nästan 56 %. Den av regeringen föreslagna ökningen bör medge en inte ringa förstärkning av utredningskapaciteten, även med beaktande av de särskilda krav som kommer att ställas på de svenska insatserna i samband med nästa års extra generalförsamling inom FN för nedrustningsfrågor.

Mot denna bakgrund avstyrks motionen 1056 i denna del.

Vad beträffar samma motions andra yrkande, om sådan långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens utredningsresurser att Sverige även i fortsättningen kan spela en framträdande roll vid de internationella förhandlingarna, utgår utskottet ifrån att regeringen i förberedelsearbetet för nästa års budgetproposition noga prövar och beaktar de eventuella ytterligare förstärkningsbehov som då kan göra sig gällande. Självfallet bör Sverige inte släppa av på ambitionerna att också i fortsättningen spela en aktiv och ledande roll i det internationella nedrustningsarbetet. Beredningsresurserna torde få anpassas därefter. Ifrågavarande yrkande i motionen 1056 torde därmed få anses besvarat.

Utskottet vill göra motsvarande konstaterande vad beträffar de yrkanden i motionen 1060 vari talas dels om behovet av en förstärkning av de administrativa resurserna för beredning av de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna, dels om behovet av vidgade möjligheter att lägga ut forskningsuppdrag hos fria forskare. Även de båda sistnämnda yrkandena torde således få anses besvarade med vad utskottet förut anfört.

I motionen 1060 yrkas vidare på utredning och förslag från regeringen i syfte att förstärka *folkrörelsernas kontakter med nedrustningsförhandlingarna*. Det är tänkbart, heter det i motionen, att en lämplig form för sådana kontakter kunde vara skapandet av ett nedrustningsråd, med uppgift bl. a. att utgöra en referensgrupp åt den svenska nedrustningsdelegationen. Till ett sådant råd borde folkrörelserna inbjudas att nominera representanter, varjämte de för nedrustningsinsatserna ansvariga självfallet borde ingå. framhåller motionärerna.

Som tidigare omnämnts, finns inom utrikesdepartementet en chefstjänsteman med ambassadörs ställning som har till särskild uppgift att svara för kontakter med internationella och svenska icke-statliga organisationer, vars verksamhet har anknytning till olika områden av FN:s arbete, däribland nedrustningssträvandena. Andra sådana organisationer sysslar med mänskliga rättighetsfrågor, miljö- och resursfrågor, bistånds- och utvecklingsfrågor m. m. Den särskilda befattningen inom departementet för dessa kontakter med frivilligorganisationerna har funnits i drygt tre års tid, och dess in-

nehavare ingår också i den svenska nedrustningsdelegationen som sakkunnig.

Sedan befattningen inrättades har ett antal svenska fredsorganisationer och folkrörelser delgivits sammanfattningar av de viktigare nedrustningsfrågornas behandling i FN och anmodats inkomma med sina synpunkter på vad den svenska FN-delegationen fortsättningsvis bör verka för. Inkomna svar har därefter dryftats inom nedrustningsdelegationen.

Hösten 1976 inleddes ett motsvarande delgivnings- och samrådsförfarande beträffande arbetet inom FN:s nedrustningskommitté (CCD) i Genève, om konferensen rörande krigets lagar etc.

Vidare har ett flertal sammanträffanden ordnats mellan företrädare för intresserade organisationer och ordföranden i nedrustningsdelegationen och med andra UD-tjänstemän som handlägger nedrustningsfrågor.

År 1975 inbjöds på försök för första gången en representant för Sveriges fredsråd, som utgör samarbetsorgan för ett antal svenska fredsrörelser, att som observatör närvara vid nedrustningsfrågornas behandling under FN:s generalförsamling. Motsvarande arrangemang gjordes i samband med 1976 års generalförsamling.

De anförda exemplen visar att folkrörelsernas kontakter med nedrustningsarbetet under senare år fått en allt större omfattning. Enligt utskottets mening är detta en naturlig och glädjande utveckling. Därest behov skulle föreligga av att ytterligare förbättra eller bygga ut dessa kontakter, torde detta framkomma i anslutning till arbetet inom nedrustningsdelegationen. Någon särskild utredning därom torde därför inte erfordras.

Det nu aktuella yrkandet i motionen 1060 torde därmed få anses besvarat.

I motionen 672 föreslås ett uttalande från riksdagens sida att den internationella *kapprustningen* med alla medel måste hejdas samt att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder och initiativ i FN och andra internationella organ för att stoppa kapprustningen, särskilt på kärnvapenområdet.

Yrkandena i fråga är mycket allmänt hållna och efterlyser dessutom åtgärder på ett område som i högsta grad redan uppmärksammas från svensk sida.

Det är allom bekant att Sverige och svenska förhandlare länge spelat en framträdande och pådrivande roll vid FN:s nedrustningsförhandlingar och -debatter. Detta har ett starkt stöd i Sveriges riksdag. Av stor betydelse har i detta sammanhang också varit det forsknings- och utredningsmaterial som framtagits av i Sverige verksamma forskare och vetenskapsmän.

Likväl måste erkännas att Sveriges möjligheter att påverka stormakternas agerande på detta område givetvis är begränsade. Framgång på nedrustningsområdet hänger ytterst på det mått av ömsesidigt förtroende eller avspänning som kan nås mellan stor- eller supermakterna.

Om sambandet mellan nedrustning och avspänning erinrade den dåvarande svenske statsministern Palme i sitt anförande vid avslutningen i Hel-

singförs den 31 juli 1975 av konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK):

Om vi menar allvar när vi talar om ett politiskt avspänningsklimat, då bör vi också ägna ökat intresse åt de möjligheter som just detta läge kan erbjuda till verklig nedrustning. Samtidigt är det uppenbart att om den politiska avspänningsprocessen skall bli bestående och fördjupas, den måste stödjas av åtgärder som syftar till en minskning av de stående styrkorna och överhuvud en begynnande nedrustning.

Sverige har under förhandlingarna envist pekat på detta ömsesidiga samband.

I sitt anförande på Utrikespolitiska institutet den 23 februari i år gav utrikesminister Karin Söder uttryck för liknande tankegångar:

Vi måste fortsätta att sträva efter framsteg på de olika områden som omfattas av rekommendationerna i ESK:s slutdokument. Vi får dock inte glömma att det på längre sikt är svårt att tänka sig att avspänningen skall kunna fördjupas om den inte följs upp och kompletteras genom konkreta åtgärder på det militära området. Det var också mot denna bakgrund som förhandlingar om ömsesidiga styrkereduktioner mellan militärblocken påbörjades i Wien medan säkerhetskonferensen ännu pågick.

Men resultaten har låtit vänta på sig. Ingen konkret nedrustningsåtgärd har vidtagits. Tvärtom har eldkraft, rörlighet och styrka hos blockens militära förband snarast ökat. Det blir därför alltmer angeläget att parterna i Wienförhandlingarna enas om konkreta nedrustningsåtgärder som i ESK-dokumentets anda bidrar till att fördjupa säkerheten och samarbetet i hela Europa.

Under en följd av år har vårt land enständigt uppfordrat de båda supermakterna USA och Sovjetunionen att ta de första nödvändiga stegen mot verklig nedrustning och därmed göra det möjligt för andra stater att ta motsvarande steg. De hittillsvarande s. k. SALT-överenskommelserna må ha bidragit till avspänning och i någon mån minskat faran för kärnvapenkrig, men de kan däremot inte sägas ha inneburit steg mot nedrustning i egentlig bemärkelse. Tvärtom har de, såsom flercaldiga gånger påtalats från svensk sida, betytt att kärnvapenarsenalerna konsoliderats på den högsta nivån någonsin, samtidigt som de medgett en fortsatt ökning av vapnens slagkraft och effektivitet.

Uttalanden som nyligen gjorts i samband med presidentskiftet i USA har ingett förhoppningar om en sådan vändning i SALT-förhandlingarna att vissa steg mot genuin nedrustning sent omsider skall kunna tas.

Även om en avgörande del av de förhandlingar som syftar till nedrustning eller åtminstone en begränsning av rustningarna förs bilateralt mellan de båda supermakterna (SALT) eller mellan de båda stora militärallianserna (MBFR), måste nedrustningsarbetet inom FN:s ram tillmätas den allra största betydelse. Dess betydelse ligger icke minst på det opinionsbildande området, varigenom ett samfällt politiskt-moraliskt tryck utövas på de länder som främst är ansvariga för den fortsatta kapprustningen. För ett framgångsrikt nedrustningsarbete räcker det dock inte med ett opinionstryck. Lika viktiga

för framsteg kan i många fall vara de tekniska lösningar på komplicerade nedrustningsproblem och det vetenskapliga utredningsmaterial som läggs fram av bl. a. Sverige. Till de mest kända exemplen härvidlag hör de av Sverige utvecklade metoderna för seismisk övervakning av kärnvapenprov.

Under senare år har Sverige vid nedrustningsförhandlingarna ej minst koncentrerat sig på att få till stånd en förstärkning av FN:s roll på nedrustningsområdet samt att få till stånd ett internationellt avtal om fullständigt stopp för kärnladdningsprov och ett avtal om förbud för kemiska vapen. Likaså har Sverige lagt ner stora ansträngningar på att vidga anslutningen till avtalet om icke-spridning av kärnvapen (NPT-fördraget) och att få alla civila kärnenergiprogram ställda under internationell (IAEA-) kontroll i syfte att hindra att klyvbart material används för att framställa kärnladdningar. Vidare har Sverige bl. a. verkat för ökad öppenhet i fråga om staternas redovisning av utgifter för militära ändamål.

Sverige spelade en synnerligen aktiv roll vid den konferens för granskning av icke-spridningsfördragets efterlevnad, som ägde rum i Genève i maj 1975, och bidrog starkt till att denna kunde avslutas med ett antal enhälligt antagna rekommendationer, trots att mycket stora meningsskiljaktigheter därvid förekom mellan kärnvapenstater och icke-kärnvapenstater.

Sverige beklädde även ordförandeposten i den kommitté för översyn av FN:s befattning med nedrustningsfrågorna som tillsattes vid 1975 års generalförsamling och som redovisade sina förslag vid 1976 års generalförsamling. Bakgrunden till översynen var konstaterandet att FN:s insatser inom nedrustningsområdet hittills varit klart otillfredsställande och att FN:s roll i detta sammanhang, som bör vara ett av organisationens mest betydelsefulla, måste stärkas. Översynskommitténs rekommendationer antogs enhälligt och har bl. a. redan haft till följd en förstärkning av FN:s sekretariatsresurser för nedrustningsfrågor (jfr ovan vid punkten 10 angående SIPRI) och därmed en ökning av FN:s informations- och utredningskapacitet härvidlag.

Vid den senaste generalförsamlingen var Sverige vidare huvudförslagsställare till en resolution om förbud för särskilt grymma vapen, en resolution om reduktion av militärbudgetar och en resolution om förverkligande av slutsatserna från den första granskningskonferensen mellan parterna till icke-spridningsavtalet. Sverige var vid samma tillfälle medförslagsställare till flera andra nedrustningsresolutioner, bl. a. om förbud för kemiska vapen, om ett provstoppsavtal och om ett beslut att sammankalla den extra generalförsamling i maj-juni 1978 som helt skall ägnas åt nedrustningsfrågor.

När FN:s nedrustningskommitté (CCD) i februari i år återupptog sitt arbete i Genève, krävdes från svensk sida omedelbara internationella förhandlingar om ett fullständigt stopp för alla kärnvapenprov. Ett svenskt utkast till internationellt provstoppsavtal har framlagts i dagarna. Från svensk sida har framhållits att man måste ta fasta på de uttalanden som på senare tid gjorts av företrädare för såväl USA som Sovjetunionen och som tyder på

ett ökat mått av politisk vilja att nå fram till ett fullständigt provstopp. Man borde inrikta sig på att få till stånd ett fördrag i så god tid att det kunde undertecknas före den särskilda sessionen med FN:s generalförsamling om nedrustning våren 1978.

Med det anförda torde motionen 672 få anses besvarad.

Utskottet hemställer sålunda

1. att riksdagen anser motionen 1976/77:672 besvarad med vad utskottet anför,
2. att riksdagen anser motionerna 1976/77:1056 och 1976/77:1060, båda såvitt avser långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens administrativa samt forsknings- och utredningsresurser, besvarade med vad utskottet anför,
3. att riksdagen anser motionen 1976/77:1060, såvitt avser folk-rörelsernas kontakter med nedrustningsförhandlingarna, besvarad med vad utskottet anför,
4. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 samt med avslag på motionen 1976/77:1056, såvitt avser medelsanvisning, till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 4 196 000 kr.

Statens allmänna fastighetsfond

12. Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkten II:5) och hemställer

att riksdagen till *Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 12 000 000 kr.

Statens utlåningsfonder

13. Utrikesförvaltningens lånefond. Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkten IV:1) och hemställer

att riksdagen till *Utrikesförvaltningens lånefond* för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 300 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1977

På utrikesutskottets vägnar
ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herr Hernelius (m), fru Lewén-Eliasson (s), herr förste vice talmannen Bengtson (c), herr Adamsson (s), fru Nilsson i Kristianstad (c), herrar Palm (s), Åberg (fp), Göransson (s), fru Jonäng (c), Sundberg (m), herrar Ericson i Örebro (s), Korpås (c), fru Sigurdsen (s), herrar Wirmark (fp) och Jan Bergqvist i Göteborg (s).

Reservationer

1. vid *punkten 4* (Övriga internationella organisationer m. m.) av fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Palm (s), Göransson (s), Ericson i Örebro (s), fru Sigurdsen (s) och herr Jan Bergqvist i Göteborg (s) som anser att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "med nedrustningsdelegationen" bort ha följande lydelse:

Av föredragningar inför utskottet har vidare framgått att denna anslagspost, med det innehåll som årets proposition givit den, tangerar flera andra statliga verksamheter. Utskottet anser att det stöd som avser internationella forsknings- och studiegrupper, med anknytning till u-länderna och deras problem, bör utgå först efter samråd med u-landsforskningsberedningen (SAREC). Därmed undviks svårkontrollerade dubbleringar och riksdagen garanteras att de allmänna riktlinjer som gäller för de svenska anslagen till u-landsforskningen fullföljs. Anslag till internationella forsknings- och studiegrupper med i huvudsak säkerhetspolitisk inriktning bör utgå efter samråd med nedrustningsdelegationen.

I propositionen föreslås vidare att ekonomiskt stöd skall kunna utgå till internationella icke-statliga organisationer, vilka bedriver verksamhet i anslutning till FN-möten. Enligt vad utskottet inhämtat torde dessa i flertalet fall ha anknytning till skyddet av mänskliga rättigheter i olika delar av världen. Utskottet anser att anslag till internationella icke-statliga organisationer – som i propositionen benämns "internationella folkrörelser" – endast bör beviljas över sådana svenska medlemsorganisationer som har anknytning till dessa internationella sammanslutningar. Genom ett sådant tillvägagångssätt – vilket utskottet finner synnerligen angeläget – undviks icke önskvärda bindningar mellan internationella organisationer av detta slag och de värderingar som bär upp den svenska regeringens politik. Detta innebär också en bättre insyn i dessa anslagsfrågor samtidigt som en önskvärd anknytning till svenska frivilligorganisationer och folkrörelser åstadkommes.

2. vid *punkten 9* (Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor) av fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Palm (s), Göransson (s), Ericson i Örebro (s), fru Sigurdsen (s) och herr Jan Bergqvist i Göteborg (s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Genom

översynen" och slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

En översyn av bidragsgivningen till organisationer som förmedlar utrikespolitisk information m. m. är mycket angelägen. Översynen bör snarast påbörjas och ske i nära kontakt med de berörda organisationerna. Representeranter från olika partier bör redan från början medverka i arbetet.

I avvaktan på resultatet av översynen bör bidragen utgå på samma sätt som hittills. Bidragen till freds-rörelsen bör dock räknas upp till en högre nivå än regeringen föreslår.

De frivilliga fredsorganisationerna Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet föreslås av regeringen få en anslagsökning på 5 000 kr. vardera. Av de under E 3 upptagna organisationerna skulle alltså den folkrörelseanknutna freds-rörelsen få de i särklass minsta påslagen -- vare sig man räknar i kronor eller i procent.

Riksdagen bör besluta att höja anslaget till Svenska freds- och skiljedomsföreningen från nuvarande 28 000 kr. till 50 000 kr. och anslaget till Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet från nuvarande 27 000 kr. till 50 000 kr. Motionen 1061 tillstyrks sålunda i denna del. I förhållande till propositionens förslag innebär detta en anslagshöjning med 35 000 kr.

dels att utskottets hemställan i momentet 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1061, såvitt avser bidrag till Svenska freds- och skiljedomsföreningen samt Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, till *Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1977/78 anvisar ett anslag av 3 157 000 kr.

3. vid *punkten 10* (Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut) av fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Palm (s), Göransson (s), Ericson i Örebro (s), fru Sigurdsen (s) och herr Jan Bergqvist i Göteborg (s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Samtidigt har" och slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Även om dessa överhängande problem uppmärksammas och SIPRI:s huvudfunktioner på forsknings- och informationsområdet på längre sikt blir tryggade finns det starka skäl att medge den förstärkning av SIPRI:s resurser för forskning och upplysning i nedrustningsfrågorna som ett bifall till institutets anslagsframställning innebär.

Efterfrågan på det material som SIPRI publicerar kan förväntas öka inför den av FN hösten 1976 beslutade extra generalförsamlingen om nedrustning

sommaren 1978. Den aviserade förstärkningen av den del av FN-sekretariatet som ägnar sig åt nedrustningsfrågor ändrar inte på det förhållandet.

På senare år har nedrustningsdiskussionen inom FN:s ram breddats till nya områden. Vid sidan av nedrustningskommittén i Genève har tillkommit flera nya förhandlingsfora.

Det är uppenbart att SIPRI med en anslagsram som i huvudsak endast skrivits upp till följd av pris- och löneutvecklingen haft svårt att anpassa sig till en snabbt svällande ärendeflod. På senare år har SIPRI på grund av brist på medel tvingats göra vissa inskränkningar i sin verksamhet. Man har inte kunnat delta i internationella konferenser, symposier och andra slag av expertmöten i den utsträckning som hade varit önskvärt.

Man har fått inskränka på utgivningen av olika publikationer. Årsboken har fått krympas. Utgivningen av mera lättillgängliga småskrifter i ämnen inom SIPRI:s forskningsområde, vilka man börjat utge på olika språk, har likaså fått dras ner. Det är också otillfredsställande att forskartjänster fått hållas vakanta på grund av brist på medel.

Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet anslagsyrkandet i motionen 1055, medan yrkandet i samma motion om framtida förstärkningar av SIPRI:s resurser för forskning och upplysning torde få anses besvarat med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställa i momentet I bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1055, såvitt avser medelsanvisning, till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* för budgetåret 1977/78 anvisar ett reservationsanslag av 5 557 000 kr.

4. vid *punkten 11* (Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll m. m.) av fru Lewén-Eliasson (s), herrar Adamsson (s), Palm (s), Göransson (s), Ericson i Örebro (s), fru Sigurdsen (s) och herr Jan Bergqvist i Göteborg (s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Den av" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Den av motionärerna begärda anslagshöjningen motsvarar i stort sett den reduktion av anslagsäskandet för detta ändamål som skett vid budgetbehandlingen.

De ökade arbetsuppgifter nedrustningsdelegationen ställs inför under nästa budgetår gör det enligt utskottets mening motiverat att höja anslagen till teknisk-vetenskapliga utredningar med 260 000 kr. utöver vad som föreslås i propositionen. Det är av utrikespolitisk betydelse att Sverige vid nedrustningsförhandlingarna kan behålla sin position som det alliansfria land som förfogar över den största militärtekniska forskningskompetensen. Seriösa

svenska initiativ i substansfrågor kräver även på kort sikt en ökad utredningskapacitet. De forskare som varit knutna till nedrustningsdelegationen har på senare år tyvärr tvingats arbeta på ad hoc-basis för att nödtorftigt klara den svällande mängden löpande ärenden. De särskilda krav som kommer att ställas på de svenska insatserna i samband med FN:s extra generalförsamling för nedrustningsfrågor våren 1978 gör det ytterligare motiverat att förstärka de redan hårt ansträngda utredningsresurserna.

Mot denna bakgrund tillstyrks motionen 1056 i denna del.

dels att utskottets hemställan i momentet 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1056, såvitt avser medelsanvisning, till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 4 456 000 kr.